

Sambandet mellan alkoholism och efterföljande depression är starkare än det motsatta förhållandet.

Foto: SPL/IBL

Akoholmissbruk ökar risken för depression

Kopplingen mellan alkohol och depression är välkänd. Även om man kan tänka sig att sambandet gäller åt båda håll är det många som har frågat sig vad som är hönan och vad som är ägget. Med andra ord: Är det alkoholmissbruket i sig som leder till ökad risk för depressiva besvär eller är det så att deprimerade löper ökad risk för alkoholism för att hantera sina depressiva besvär? Forskare från Nya Zeeland har tittat på detta i en studie som presenteras i tidskriften Archives of General Psychiatry.

Författarna har utgått från en kohort på 1055 män och kvinnor från Nya Zeeland, alla födda år 1977. Dessa screenades med ett frågeformulär avseende depressiva besvär och alkoholmissbruk vid tre tillfällen när de var i åldrarna 18, 20 och 24 år. I 18-årsåldern uppfyllde 19,4 procent av deltagarna kriterierna för alkoholmissbruk. I åldrarna 20 och 24 år var andelen deltagare som uppfyllde kriterierna 22,4 respektive 13,6 procent. Kriterierna för »major depression» uppfylldes av 18,2 procent av 18-åringarna. Siffran var densamma, 18,2 procent, bland 20-åringarna för att sedan falla till 13,8 procent bland 24-åringarna. Notera att det alltså rör sig om samma individer som screenats tre gånger: när de var 18, 20 och 24 år gamla.

Författarna har analyserat materialet och undersökt i vilken utsträckning individer som vid ett tillfälle var drabbade av depression vid nästa undersökning missbrukade alkohol och vice versa. Man har därtill undersökt i vilken ut-

Koppling mellan migrän och risk för stroke under graviditet

Gravida kvinnor med migrän löper ökad risk att drabbas av stroke. Det visar en amerikansk studie som presenteras i BMJ. Studien bygger på nationella amerikanska data från drygt 18 miljoner graviditeter under perioden 2000 till 2003. Bland dessa fanns 33 956 kvinnor med migränbesvär.

Författarna har haft tillgång till ICD-diagnoser i samband med graviditeten. Man har upptäckt att kvinnor med migrän under graviditeten löpte cirka 15 gånger högre risk för stroke än gravida kvinnor som inte hade migrän. Bland kvinnor med migrän noterades även att hjärtinfarkt var dubbelt så vanligt förekommande som hos gravida kvinnor utan migrän. Hypertoni var hela åtta gånger vanligare, medan preeklampsi och lungemboli/venös tromboemboli var två respektive tre gånger så vanligt bland gravida kvinnor med migrän. Det bör givetvis understrykas att risken för stroke under graviditet överlag är mycket låg, runt fyra fall av stroke noterades per 100 000 graviditeter. Författarna betonar också att den ökade strokerisken inte bör avskräcka kvinnor med migrän från att bli gravida.

Den bakomliggande mekanismen till kopplingen mellan migrän och stroke under graviditet är okänd, men en möjlig orsak är ökad kardiell påfrestning. Graviditet är i sig som bekant kardiellt påfrestande, bland annat på grund av en ökad total blodvolym. Migrän blir en ytterligare belastande faktor för ett redan ansträngt kardiovaskulärt system, vilket skulle kunna förklara sambandet mellan såväl migrän och stroke som flera andra tillstånd där en ökad risk noteras för gravida med migrän, såsom hypertoni och hjärtinfarkt.

Migrän har redan tidigare kopplats till ökad risk för stroke hos kvinnor som inte är gravida. En metaanalys publicerad 2004 i BMJ visade till exempel att

migrän fördubblar risken för stroke. I den studien noterades dessutom att kvinnor som åt p-piller och samtidigt hade migrän löpte i storleksordningen åtta gånger högre risk för stroke.

En begränsning med den aktuella studien är det faktum att migrändiagnosen till stor del baseras på vad kvinnorna själva rapporterat. Andelen kvinnor med migrän var också låg. Bara 1,9 procent av de gravida rapporterade att de hade migrän, medan migränprevalensen för kvinnor i fertil ålder brukar anges till mellan 15 och 20 procent i litteraturen. Den låga andelen kvinnor med migrän i studien indikerar att tillståndet underrapporterats, vilket skulle kunna innebära att sambandet mellan migrän och stroke överdrivits. En annan begränsning med studien är att man inte gjort skillnad på vad som noterats först och om det är kvinnor med migrän som löper ökad risk för stroke, hjärtinfarkt och hypertoni eller om orsakssambandet i stället är det omvända. För att svara på detta krävs en större prospektiv studie, skriver författarna som hoppas få se en sådan i framtiden.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

BMJ. 2009;338:b664.

Orsaken till kopplingen mellan migrän och stroke under graviditet är okänd. En möjlig orsak är ökad kardiovaskulär belastning.

Foto: SPL/IBL

sträckning missbruk och depression förekom samtidigt. Resultatet visar sammanlagt en tydlig koppling mellan just alkoholmissbruk och efterföljande depressiva besvär. Det omvända sambandet var inte lika starkt. Att alkoholmissbruk kan leda till sociala och medicinska problem, som i sin tur ökar risken för depression, är givetvis en potentiell or-

sak till sambandet. Ytterligare forskning kring vilka mekanismer som ligger bakom orsakssambandet krävs dock, konstaterar forskarna.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist
anders.hansen@sciencecap.se

Arch Gen Psychiatry. 2009;66:260-6.